

VALTIONEUVOSTON ASETUS ERÄISTÄ KALASTUSLUPIIN LIITTYVISTÄ SÄÄNNÖKSISTÄ TENOJOEN VESISTÖSSÄ VUONNA 2023

1 Asian tausta

Kalastusta Tenojoen vesistössä säädellään kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyllä sopimuksella ja sen osana olevalla Tenojoen vesistön kalastussäännöllä (SopS 41 ja 42/2017, jäljempänä sopimus ja kalastussääntö), joiden hyväksymisen yhteydessä hyväksyttiin myös laki Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta (176/2017, jäljempänä voimaansaattamislaki). Tällä asetuksella on tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä muualla kuin Tenojokilaaksoissa vakinaisesti asuvia kalastusoikeuden haltijoita koskevan erityisen lupakiintiön määrästä, kalastuslupien varaamiseen liittyvistä määräajoista sekä varaamattomien erityiseen kalastuslupakiintiöön kuuluvien lupien siirtämisestä ostettaviksi matkailulupakiintiöön voimaansaattamislain 12 §:n nojalla. Kyseistä pykälää on muutettu lailla kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta (322/2022).

Tenon kalastussopimuksen liitteenä olevan kalastussäännön 5 §:n 4 momentin nojalla muualla kuin Tenojokilaaksoissa vakinaisesti asuville kalastusoikeuden haltijoille voidaan varata erityinen lupakiintiö, jonka määrää ja käyttöä koskeva asetuksenantovaltuus on Tenon voimaansaattamislain 12 §:ssä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Asetuksen tavoitteena on vahvistaa erityisen lupakiintiön määrä ja määritellä tarkemmin, miten kiintiöön kuuluvat luvat ovat varattavissa ja miten varaamatta jääneitä lupia voidaan siirtää myytäväksi matkailulupina.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Tenon kalastussäännön 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua kalastuslupakiintiön (erityislupakiintiö) määrä tulee vahvistaa valtioneuvoston asetuksella. Nyt esitetyllä asetuksella vahvistettaisiin erityislupakiintiön määräksi 1 833 rantakalastuslupaa sen mukaisesti, mitä matkailukalastuslupien tarjonnasta vuonna 2023 on sovittu Norjan kanssa valtioneuvoston asetuksella (645/2023) vuodeksi 2023. Lisäksi säädettäisiin menettelystä, jolla varaamattomat erityislupakiintiön luvat voidaan siirtää ostettaviksi kalastussäännön 5 §:ssä tarkoitettuun matkailulupakiintiöön 15. heinäkuuta, mikäli niitä ei käytetä.

3 Pykäläkohtaiset perustelut

1 § *Erityisen kalastuslupakiintiön määrä.* Erityinen kalastuslupakiintiö oli käytössä ensimmäistä kertaa vuonna 2017, jolloin kiintiön määräksi asetettiin 1 660 venekalastuslupaa ja 1 660 rantakalastuslupaa. Lupien käyttö on kasvanut edellisillä kalastuskausilla ja niitä lunastettiin 2 094 kappaletta vuonna 2019 ja 2 712 kappaletta vuonna 2020. Erityinen lupakiintiö antaa niille kalastusoikeuden haltijoille, jotka eivät asu vakinaisesti Tenojokilaaksoissa, mahdollisuuden edullisempaan vapakalastuslupaan verrattuna matkailijoille tarjolla olevaan lupaan, mutta selvästi rajatummin ehdoin kuin alueella vakinaisesti asuville kalastusoikeuden haltijoille tarkoi-

tettu yleinen paikkakuntalaislupa. Vuosina 2021 ja 2022 lohenkalastusta ei sallittu lohikantojen heikon tilan vuoksi, mistä syystä lupiin liittyvät kalastusmahdollisuudet ja kalastuskausi olivat suppeampia kuin aiemmin. Vuonna 2021 lupia lunastettiin 83 kappaletta ja vuonna 2022 x kappaletta. Myös vuoden 2023 osalta lohenkalastus on kielletty, mikä vaikuttaa luvan ehtoihin, kalastuskauden pituuteen sekä erityisen lupakiintiön perustana olevaan rantakalastuslupien määrään.

Pykälässä määrättäisiin erityisen kalastuslupakiintiön määräksi 1 833 rantakalastuslupaa, jotka varataan Suomelle kuuluvasta matkailukalastuslupien osuudesta (6 000 kpl). Lupien määrästä vuodelle 2023 on sovittu Norjan kanssa osana kalastussäännön mukautuksia, jotka on vahvistettu sopimuksen 6 artiklan mukaisella pöytäkirjalla (SopS 19/2023). Kalastuskaudella 2023 rantakalastuslupien määrä on suurempi kuin kalastussäännön 5 §:ssä mainittu, mutta venekalastuslupia ei ole lainkaan tarjolla. Tenon voimaansattamislain 12 §:ssä erityisen lupakiintiön maksimimäärä on asetettu erikseen molemmille lupatyypeille.

2 § *Kalastuslupien varaamiseen liittyvät määräajat ja lupien siirtäminen.* Lupien lunastamisesta säädettäisiin, että ne ovat varattavissa heinäkuun 15. päivään klo 15 saakka. Tämän jälkeen varaamattomat erityislupakiintiön luvat voidaan siirtää ostettaviksi kalastussäännön 5 §:ssä tarkoitettuun matkailulupakiintiöön, mikäli niitä ei käytetä. Määräaika on katsottu tarpeelliseksi luvanmyyntijärjestelmän toimivuuden kannalta ja sen varmistamiseksi, että varaamatta jääneet luvat on mahdollista siirtää kalastusmatkailulupien lupakiintiöön. Varaamatta jääneiden lupien siirtomahdollisuutta tukee myös aiempien kalastuskausien havainto siitä, että lunastettavien lupien määrä saattaa jäädä alhaiseksi suhteessa niille varattuun kiintiöön. Kiintiön pienentäminen puolestaan aiheuttaisi ongelmia sen käyttömahdollisuuksien järjestämiseen eri suuruisille kiinteistöille, joiden varausmahdollisuudet ovat suhteessa niiden osuuslukujen suuruuteen.

3 § *Voimaantulo.* Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan x päivänä toukokuuta 2023 ja olla voimassa toistaiseksi.

4 Vaikutukset

Nyt annettavalla asetuksella säädettäisiin erityisen kalastuslupakiintiön määrästä, kalastuslupien varaamiseen liittyvistä määräajoista ja varaamattomien erityiseen kalastuslupakiintiöön kuuluvien lupien siirtämisestä ostettaviksi matkailulupakiintiöön määräaikaaisesti vuodelle 2023. Ehdotus aiheuttaisi muutoksia hallinnollisiin menettelyihin eikä kalastuslupien varaamiseen liittyviin määräaikoihin. Erityiseen lupakiintiöön liittyviä pääasiallisia vaikutuksia on kuvattu hallituksen esityksessä HE 30/2021 vp. Ehdotettu asetus selkeyttäisi osaltaan lupakiintiön käyttöä ja edistäisi sujuvaa luvanmyyntiä.

5 Asian valmistelu

Asetus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Asetusluonnos oli lausunolla 28.4.-9.5.2023. Lausuntoaika oli poikkeuksellisen lyhyt, koska asetuksen valmisteluun ja voimaansattamisen aikatauluun on vaikuttanut Tenojoen kalastussäännön vuosittaisista täsmennyksistä sopimisen aikataulu sekä poikkeukselliset päätökset lohenkalastuksen kieltämisestä Tenojoessa sekä sen sivuissa. Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian kiireellisyyden vuoksi.

Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: oikeusministeriö, ulkoministeriö, ympäristöministeriö, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Lapin poliisilaitos, Lapin rajavartiosto, Metsähallitus, Saamelaiskäräjät, Nuorgamin osakaskunta, Vetsikon osakaskunta, Utsjoen kirkonkylän osakaskunta, Outakosken osakaskunta, Alatalon osakaskunta, Iivanan osakaskunta, Pikkujärven osakaskunta, Wullen osakaskunta, Tenonlaakson

yrittäjät ry, Saamelaismatkailu- ja yrittäjät ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry, Suomen vapaa-ajankalastajien keskusjärjestö, Tenon kiinteistönomistajat ry, Lapin Vapaa-ajankalastajat ry, Kalatalouden keskusliitto ja Lapin kalatalouskeskus.